

**Лукашук М.М.**

кандидат педагогічних наук,  
професор кафедри хіміко-фармацевтичних дисциплін  
КЗВО «Рівненська медична академія» РОР  
lukashchuk@gmail.com;

**Марушко Л. П.**

кандидат хімічних наук, доцент,  
декан факультету хімії, екології та фармації,  
Волинського національного університету імені Лесі Українки  
marushko.larissa@vnu.edu.ua;

**Салієва Л. М.**

кандидат хімічних наук,  
старший викладач кафедри органічної хімії та фармації  
Волинського національного університету імені Лесі Українки  
saliieva.lesia@vnu.edu.ua

## **ОДИН ІЗ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ХІМІЇ**

Постать сучасного вчителя хімії є такою, що вирізняє його серед інших широким спектром компетенцій різних галузей знань, які формують конгломерат особливостей професійно-педагогічної діяльності. Як історик, він здатен висвітлити історіогенез важливих відкриттів в галузі хімії, як математик – майстерно розв'язати систему рівнянь або провести математичні обчислення в процесі рішення хімічних задач, як фізик – дати глибоке пояснення фізичних процесів і їх відмінність від хімічних, як лінгвіст – продемонструвати володіння іншомовними словами – хімічними термінами, як інженер – створити складну установку та провести хімічний синтез, як біолог – розкрити на молекулярному рівні біологічні закономірності життя, як інформатик – продемонструвати все це за допомогою засобів мультимедіа. Серед цих та низки інших притаманних вчителю хімії якостей виділяємо видавничу діяльність, яка вирішує питання поширення і популяризації в періодичних та фахових виданнях й на Web-ресурсах власного педагогічного досвіду, наукових розвідок й досліджень, створення підручників, посібників та методичних доробок.

Вивченню питань професійної педагогічної діяльності присвячені фундаментальні праці низки вчених, які різняться підходами: діяльнісним (А. Маркова), динамічним (В. Петровський), системним (Н. Кузьміна), технологічним (Г. Щедровицький), структурно-функціональним (Я. Коломенський), тощо. Попри те, що видавничу діяльність вчителя є складовою педагогічної діяльності, вченими та педагогами-дослідниками нині не приділяється достатньо уваги її вивченню, а наукових праць щодо її формування у майбутніх вчителів хімії нами не опрацьовано. В методичній роботі найбільш складною є мотивація вчителя до діяльності. Ми вважаємо, що видавничу діяльність здатна вирішити цю проблему.

Зважаючи на це, метою роботи є обґрунтування важливості формування видавничої діяльності у майбутніх вчителів хімії. Для досягнення мети визначено завдання:

- розкрити сутність поняття «видавнича діяльність вчителя хімії»;
- визначити тематику заходів, які дозволять сформувати у майбутніх вчителів хімії основи знань та вмінь, що необхідні для видавничої діяльності.

Поняття «видавнича діяльність вчителя хімії» є похідним від основоположної дефініції «діяльність», яке в Словнику української мови трактується як застосування своєї праці до чого-небудь [1]. Тлумачення поняття «видавнича діяльність» в науково-педагогічних виданнях нам не зустрічалися, проте лаконічне розкриття його змісту знаходимо в Словопедії – Словнику термінів, уживаних у чинному Законодавстві України. У Словопедії «видавничу діяльність» представлено як сукупність організаційних, творчих, виробничих заходів, спрямованих на підготовку і випуск у світ видавничої продукції [2]. Видавничою продукцією вчителя вважатимемо різні за формою та змістом, характером інформації та її структурою, зовнішнім виглядом та призначенням видання, які були створені ним впродовж певного періоду часу. Тому видавнича діяльність вчителя хімії є його діяльність по створенню продукції, яка орієнтована на використання її в освітньому процесі (підручники, посібники, методичні розробки, електронні видання та ін.) та поширення і популяризація педагогічного досвіду.

Першочерговими кроками по формуванню видавничої діяльності у майбутніх вчителів хімії були здійснені нами корекції програм низки дисциплін, котрі вивчаються на різних курсах підготовки майбутніх вчителів хімії. Зокрема в зміст програми дисципліни «Вступ до фаху», яка вивчається на першому курсі, було введено тему «Професійно-педагогічне самовдосконалення» з вивченням студентами на практичному занятті комп'ютерних технологій у викладанні хімії. Поряд із вивченням програм ChemOffice та Crocodile Chemistry студентам пропонується ознайомитися з корисними для вчителя хімії Інтернет-ресурсами. Вибір вивчення вказаних програм є не випадковим, а цілеспрямованим, адже в хімії широко використовується мова хімічних символів, набір яких в текстових редакторах є трудомістким та потребує значної затрати часу. Використання програми ChemOffice дозволяє швидко та якісно набирати складні формули та рівняння хімічних реакцій, а можливості програми Crocodile Chemistry дозволяють змодельовувати протікання багатьох хімічних процесів, навіть таких, які в звичайних умовах з міркувань безпеки не можливо продемонструвати. Використання зазначених програм вчителем хімії сприятиме видавництву авторських доробок як в класичному (паперовому) варіанті, так і в цифровому, та допомагатиме поширенню педагогічного досвіду. Також нами відкоригована програма дисципліни «Методична діяльність вчителя хімії в школі», в якій видавничу діяльність винесено окремою темою з можливістю проведення лекційного заняття та виділено чотири години на виконання практичних робіт.

Разом з цим викладачами дисциплін «Методика викладання хімії» та «Сучасні методи навчання хімії» проводяться конкурси на кращі методичні

розробки класичних та нетрадиційних (бінарних, інтегрованих, уроків ділової, рольової гри та ін.). Студенти знайомляться з особливостями цифрової гуманістичної педагогіки, здійснюють планування STEM-проєкту в навчанні хімії, займаються підготовкою та проведенням уроків хімії з впровадженням теорій пізнавально-активного поля, наративності, множинного інтелекту та іншими високоефективними освітніми технологіями.

Результати бесід та анонімне анкетування студентів показало вірно обрану стратегію формування видавничої діяльності в майбутніх вчителів хімії, а тактичне зосередження на відпрацюванні навичок використання інформаційно-комунікаційних технологій в такій діяльності показало позитивну динаміку зростання рівня мотивації, професійно-педагогічної майстерності та ерудованості.

Проведене дослідження не дає відповіді на всі питання даної проблеми, тому подальші розвідки вбачаємо у вивченні підходів до створення портфоліо й освітнього Web-сайту та їх ролі у видавничій діяльності вчителя хімії.

**Висновки.** Сучасний вчитель хімії, будучи конкурентоспроможним на ринку надання освітніх послуг, зобов'язаний зайняти активну позицію щодо проведення видавничої діяльності, викликаючи при цьому в учнів стійкий інтерес до вивчення предмету, популяризуючи серед колег інноваційні освітні технології, пропагуючи серед громадян хіміко-екологічну культуру.

Компетентний в питаннях видавничої діяльності вчитель здатен забезпечити своїх учнів цікавими та змістовними джерелами знань, готувати та проводити ефективні уроки та позааудиторні заходи, не залишаючи поза увагою учнів з різним рівнем навчальних досягнень.

#### **Література**

1. Діяльність. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/dijaljnistj> (дата звернення 17.03.2021)
2. Видавнича діяльність. Словник термінів, уживаних у чинному Законодавстві України. URL: <http://slovopedia.org.ua/48/53394/355533.html> (дата звернення 17.03.2021)

УДК 37.018.26

**Магера Т.В.**

методист, в. о. завідувача відділу  
організаційно-методичної та інформаційно-  
видавничої діяльності ТОКІППО  
[magerat@ukr.net](mailto:magerat@ukr.net)

### **БАТЬКІВСЬКІ ЗБОРИ ПО-НОВОМУ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

**Постановка проблеми.** Освіта батьків, яка є невід'ємною складовою освіти дорослих, набуває в умовах сьогодення дедалі більшої актуальності та розглядається як важлива умова повноцінного виховання дітей, поширення загальнолюдських цінностей, процвітання громади і держави в цілому.